

Slovenski dom

Štev. 99.

V Ljubljani, torek 3. maja 1938.

Leto III

Priprave, slovesnosti in parade:

Rim bo nocoj slovesno sprejel Hitlerja

Hitler, 3. maja. o. Včeraj popoldne ob 16.40 je nemški vođa Adolf Hitler s svojim spremstvom odpotoval na uradni obisk v Rim. Z anhaltke postaje v Berlinu se je ob tej uri odpeljala obsežna železniška kompozicija, ki jo tvorila dva skrajno moderna oklopna vlaka. Vsakega od njiju vlečeta dve najmodernejši lokomotivi, okrašeni z narodno socialističnimi in italijanskimi zastavami, s ključkatsim križem in fašistovskim snopom. Lokomotivi sta jeklene barve, vozovi obeh vlakov pa zeleni in sinji.

Pred anhaltko postajo se je za odhod zbrala ogromna množica članov narodno-socialistične stranke v uniformah, ki je manifestirala Hitlerju na vsej poti od kancelske palače do postaje.

Posebna vlaka sta odpeljala s postaje v predledku petih minut. Hitler se vozi v tretjem salonskem vozu drugega vlaka. Takoj za tem vagonom je restavracijski voz. V vlaku državnega kancerja potujejo njegovi najbližji sodelavci in spremljevalci, med njimi general Keitel, vrhovni vođa nemške policije Himmler, nekaj ministrov in generalov.

Vođa nemškega tiska dr. Dietrich ima zase in za svoje spremljevalce poseben tiskovni vagon, ki je oskrbljen z najmodernejšimi brezžičnimi oddajniki in sprejemniki, tako da Hitlerjev tiskovni štab oddaja nemškemu časopisu poročila o poti sproti iz vlaka in je v neprestani zvezi z oblastimi v Berlinu in drugod.

Hitler je stopil na vlak nekaj minut pred odhodom ter se skozi okno razgovarjal z maršalom Göringom, ki ga bo med obiskom v Italiji nadomestil pri vodstvu države. Maršal Göring je imel kratek poslovljni govor, v katerem je dejal, da bodo spremljali Hitlerja pri obisku v Italiji želje vsega nemškega naroda, ki upa, da bo ta obisk utrdil zvezo med Nemčijo in Italijo, dokazal njeno solidnost, ki je najboljša jamstvo za mir. Med navdušenim vzlikanjem množice je vlak odpeljal. Pri odhodu je Hitler stal pri oknu in pozdravljal z dvignjeno desnico.

Ponoči je vlak vozil po Nemčiji in bil danes zjutraj ob 6 na meji na Brennerju.

Sestanek v Rimu bo tretje osebno srečanje med Hitlerja in Mussolinija. Prvič sta se dobila 1. 1934 v Benetkah, ko je tudi šlo za morebitno priključitev Avstrije Nemčiji, kateri je pa Italija takrat odločno nasprotovala. Drugič je prišlo do

sestanka lani v septembru, ko je Mussolini obiskal Nemčijo in potrdil nenadno zvezo med Italijo in Nemčijo, tretje svidenje pa bo ob Hitlerjevem majskem bivanju v Italiji.

Ogromne priprave za sprejem v Italiji

Rim, 3. maja. o. Zadnja dva dneva so v Rimu, Firenzi in Napoliju, treh glavnih mestih Italije, ki jih bo obiskal nemški državni poglavar z mrzlično naglico končavali priprave za njegov sprejem. Sodeč po teh pripravah bo sprejem tak, kakršnega ni bil deležen še noben vladar nikjer, kar pomeni evropska zgodovina. Italijanska domišljija, smisel za razkošno okrasje in fašistovsko stremeljenje po veličastnosti vseh javnih prireditelj so s tem dosegli višek, kakršnega pač ni sposoben noben drug narod na svetu. Vse italijanske postaje od Brennerja do Napolija, koder se bo vozil Hitler, so okrašene s tisoči in tisoči zastav, s cvetjem, z napismi, slavoloki, svetilniki in svetlobnim okrasjem, tako da je mogoče reči, da bo Hitlerjeva pot od Brennerja do Vezuva držala po enem samem špalirju zastav, cvetja in luči. Rim, Firenza in Napoli so dobili za to priliko popolnoma nova lice. V Rimu so preuredili cele mestne predele, zgradili novo železniško postajo pred mestnim obzidjem, postavili nešteto novih marmornatih in kovinskih svetilnikov, slebrov, znamenj, lokov in jamborov za zastave. Vsa tri mesta so zavita v deset in stotisoče malih in velikih italijanskih ter hitlerjanskih zastav. Hiše so preprežene s slapovi cvetja, preprog, slarinske svile in luči. Vsa pročelja starih palač in vse spomenike so povsod očistili ter prenovili, da stari rimski in florentinski kamen sije v pomlajeni lepoti. Če vsemu temu zunanemu nakitu prištevamo še stotisoče človeških množic, ki bodo pozdravljale nemškega državnega poglavarja po vsej Italiji in metale cvetje na njegovo pot, potem je mogoče dobiti malo predstave, kako bo fašistovska Italija sprejela svojega mogočnega zaveznika.

Obsežni varnostni ukrepi

Rim, 3. maja. o. Za Hitlerjev obisk v Italiji so fašistovske oblasti izdale in izvedle obsežne

varnostne ukrepe. Pri tem so italijanske oblasti sodelovale z nemškimi. Ze pred mesecem dni so v Italijo dospeli številni uradniki in detektivni nemške skrivne policije, ki so dobili nadzorstvo nad vsemi nemškimi emigranti v Italiji, zlasti nad Judi, ki bi utegnili kakorkoli motiti sprejemne svečanosti ali pa celo ogroziti varnost nemškega državnega poglavarja. Kakor pričča nedavno uradno poročilo italijanske vlade, so zlasti v večjih mestih za čas obiska pozaprl vse sumljive nemške emigrante, precej pa so jih tudi izgnali.

Nocojnji sprejem v Rimu

Rim, 3. maja. o. Hitler bo s spremstvom dopotoval v Rim nocoj ob 20.30. Mussolini ga bo z najvišjimi vojaškimi in fašistovskimi zastopniki pozdravil na novi postaji, ki so jo zgradili izven rimskega ozidja nalašče za Hitlerjev sprejem. Od postaje se bo razvil slavnostni sprevod v bleščavi reflektorjev po cesti Via dei Trionfi do Konstantinovega slavoloka, pod katerim se bosta peljala Hitler in Mussolini. Ob vsej tej cesti so postavljene tribune za italijanske in tuje povabljene goste, dostojanstvenike in častnike. Cesto že teden dni strážijo vojaški oddelki. Pod stalnim nadzorstvom so vse stavbe, tribune, spomeniki in slavoloki, da ne bi niti najmanjša neljuba stvar mogla motiti slovesne Hitlerjeve poti mimo razvalin starega Rima, mimo Koloseja, mimo Forum, po cesti Via del Impero do Beneške palače.

Hitler bo nocojšnjo noč prebil v kraljevi palači Quirinalu, kjer so zanj pripravili sobe, v katerih so prebivali za papeške države poglavarji Cerkve. Od italijanskih kraljev je tu prebival prednik sedanega vladarja Umberto I. Zadnje čase je tam stanoval italijanski prestolonaslednik. Jutri bodo italijanski kralj, Hitler in Mussolini vsak s posebnim vlakom odpotovali v Napoli, kjer bodo prisostvovali ogromni paradi italijanske bojne mornarice in pa uprizoritvi Puccinijeve »Tosce« v operi San Carlo.

Naslednji dan se bodo vrnil v Rim, kjer bo ogromna vojaška parada z vajami motoriziranih oddelkov in letalstva.

6.294.000 prebivalcev ima po najnovejšem ljudskem štetju Švedska.

Cenjene naročnike

vljudno prosimo, da se v najkrajšem času poslužijo položnice, ki so jih prejeli v zadnji številki. Le od točnega plačevanja naročnine je zavisno redno prejetje našega lista.

Vesti 3. maja

Letalsko zvezo med Prago in Parizom čez Strassbourg so začeli včeraj. Prvo češkoslovaško letalo je po programu preletelo to novo progo v redu.

Turški ministrski predsednik Dželal Bajar ter zunanji minister Ruždž Aras sta po podpisu prijateljske pogodbe z Grčijo včeraj odpotovala iz Aten.

V Moskvi so odstavili vse štiri generale, ki so bili člani sodišča pri razpravi proti maršalu Tuhačevskemu. Ti generali so: Dibenko, Alkilis, Belov in Kasin.

Anglija bo dala Romuniji večje posojilo za ureditev državnih financ, kar priča o tem, da misli Romunija odeslej bolj upoštevati angleški politični vpliv.

Mussolini je povabil na slovesnosti v Rim mater narodnosocialističnega junaka Horsta Wessela, po katerem je dobila ime himna nemške narodno socialistične stranke.

Seja odbora za nevmešavanje bo še ta teden, sporazumeli se bodo o nadzorstvu na kopnem in se razgovarjali o odpoklicu tujih prostovoljcev.

Uredbe o strožjem nadzorstvu nad tujci v Franciji so sprejeli na včerajšnji seji pariške vlade.

Češkoslovski poslanik v Parizu dr. Ososky je odpotoval v Prago, da bo obvestil svojo vlado o položaju, ki je za Češkoslovaško nastal po razgovorih med Anglijo in Francijo v Londonu.

V Rim je odpotovala skupina madžarskih poslancev, da se udeležijo slovesnosti ob Hitlerjevem obisku.

Japonska vlada je odklonila sovjetsko zahtevo, da bi zaprla svoje konzulate v Habarovsku in Dogaloveščensku, češ da te konzulate nujno potrebuje.

Sovjetska vlada namerava v Zenevi pri zasedanju Zveze narodov posebno ostro nastopiti glede kitajskih dogodkov, vedo poročati angleški viri.

Poplava grozi irski prestolnici Bagdadu, ker je reka Tigris močno narasla in utegne v kratkem prestopiti bregove.

Francija in Anglija bosta v kratkem posredovali za ureditev srednjeevropskih vprašanj, poročajo francoski in angleški časopisi.

Nemiri proti Judom so bili v poljskem mestu Šumsku, kjer je neki Jud ubil poljskega gozdarja. Razjarieno prebivalstvo je v mestu razbilo in opustošilo vse judovske trgovine.

Za narodni praznik nacionalistične Španije je Hitler poslal brzojavno čestitko generalu Francu.

Vseh Judov na Dunaju je 9.4% od celotnega števila prebivalcev. Judovskih študentov pa je nad 19%.

Nemške oblasti zahtevajo od madžarskih, naj takoj pošljejo na Dunaj dragoceno zbirko znakov, ki je last bivšega avstrijskega trgovskega ministra Stockingerja, katero je Stockinger tik pred priključitvijo Avstrije Nemčiji odnesel v Budimpešto. Zbirka je vredna več milijonov mark.

Angleško-japonska pogajanja o kitajskih carinah so se ugodno končala, tako da Angliji ne bodo imeli zaradi nove ureditve posebne škode.

Naše pomorsko odposlanstvo si je včeraj v Napoliju ogledalo nekaj najnovejših italijanskih bojnih ladij. Poveljnik tirenskega vojnega brodomlja je našim pomorskim častnikom priredil svečano kosilo.

Vođa čeških Nemcev Henlein je na prvomajskih svečanostih v Karlovih Varih še enkrat poudaril zahteve svoje stranke in dejal, da Nemci v CSR niso narodna manjšina, marveč narod, ki hoče biti enakopraven drugim narodom v državi.

Njihov sedanji položaj ne odgovarja obljubam po sklenitvi miru in o ustanavljanju češkoslovaške države. Zaradi tega bo morala CSR spremeniti ustavo, če hoče zadovoljiti Nemce.

Angleška zbornica je potrdila pogodbo z Italijo

London, 3. maja. o. V angleški poslanski zbornici se je včeraj začela razprava o italijansko-angleškem sporazumu, podpisanem o veliki noči v Rimu. Zbornica je kljub opoziciji delavskih poslancev sporazum sprejela in dala vladi zaupnico z ogromno večino 322:110 glasovom ter zavrnila predlog delavske stranke, da bi poslanci sporazuma ne potrdili.

Pogreb žrtev italijanske letalske nesreče

Neapelj, 3. maja. AA. (Stefani) Včeraj so v leseni pokopali žrtev letalske katastrofe pri Formiji. 19 krst, vseh pokritih z italijansko trobojnico, so prenesli uniformirani fašisti na pokopališče. Pogreba se je udeležilo mnogo ljudi z zastopniki civilnih in vojaških oblasti na čelu. Italijansko vlado je zastopal general Caserte, poveljnik letalske akademije. Pogreba se je udeležil tudi poveljnik italijanskega civilnega letalstva Pelegrini. Anglija in Italija

Pravda o zastrupljanju zaradi zavarovalnine

Dunaj, 3. maja. AA. (DNB) Danes se je pred tukajšnjim sodiščem začela razprava proti 40 letni Marti Marek roj. Löwenstein. Marta Marek je bila pred več leti zapletena v senzacionalno afero in je ob tej priliki oskodovala zavarovalno družbo za veliko vsoto. Njen mož si je na prigovarjanje Marte dal odrezati nogo, da bi na ta način dobil veliko zavarovalnino v znesku 400.000 dolarjev. Ista Marta Marek je zdaj obtožena, da je zastrupila svojega moža Emila, svojo hčerko, svojo teto Suzano Löwenstein in neko drugo žensko, ki je igrala posredovalno vlogo.

Krasna 'ugoslovanska številka velike italijanske revije „Illustrazione Italiana“, nov dokaz za Italijansko prijateljstvo z nami:

Lepote in vrednote Jugoslavije ter Slovenije - v italijanskem prikazu

Velika italijanska tedenska revija svetovnega slovesa »Illustrazione Italiana« je za prvi maj izdala razkošno številko, posvečeno Jugoslaviji pod naslovom »Italia in Jugoslavia«. Pod tem geslom prinaša vrsto člankov, ki so jih napisali najvidnejši italijanski in naši poborniki za zблиžanje med osebdama ob Adriji. Članke spremlja skrbno izbran ilustracijski material v krasni tehnični izvedbi, tako da je ta številka italijanskega ilustriranega lista najodstojnejši in najlepši prikaz, kar jih je kdaj izšlo o naši državi v tujini. Resnost člankov in temeljitost njihovih argumentov pričra o tem, kako neomajno je italijansko stremeljenje po čim bolj prijateljskih odnosih z našo državo, pričra pa tudi, da se naš veliki soed zaveda, koliko pomena je za obe državi v tem, če bodo ti odnosi ostali čim trajnejši in se zaradi sorodnih koristi in zaradi podobno usode vedno bolj poglobljali.

Meje so večne

Pod naslovom »Prijateljstvo in nova dejstva« je tej številki revije napisal politično filozofski uvod znani tržaški častnikar in dramatik Rino Alessi, v katerem na podlagi zgodovinskih dejstev izvaja rezultat o nujnosti italijansko-jugoslovanskega prijateljstva. Vsi povojni dogodki, ki prav do zadnjih to nujnost samo utemeljujejo in so lani privedli do sklenitve prijateljske pogodbe med obema jadranskima sosedama. Pogodba je razčistila vsa sporna vprašanja, prinesla je končno jasnost glede meja, o katerih velja zdaj za Jugoslavijo in za Italijo Mussolinijevo geslo: »Meje so svete, pri njih ne gre za razgovore, marveč za obrambo.« Prav meje govorijo, da teče od Brennerja do Drave vzporednik, ob katerem imajo Italijani in Slovani enak položaj in enake interese. Vzdrževanje novega srednjeevropskega ravnotežja od Baltikega do Jadranskega morja se pričena z jadranskim sporazumom med Jugoslavijo in Italijo. Italija, Jugoslavija, Madžarska in Poljska tvorijo sklop od severa do juga. Ta sklop reže Evropa, ne zato, da bi delil, marveč zato, da druži. Z dobrimi odnosi, ki jo vežejo na fašistično Italijo, si Jugoslavija jamči za neokrnjenost razvojnih možnosti proti Sredozemlju in nemajhen del njenih možnosti glede Srednje Evrope. Zgodovinski dogodki na Dunaju so te vezi še poglobili. Prostor, ki loči veliko Nemčijo od Jadrana, je komaj sto kilometrov širok. Nova naloga italijansko-jugoslovanskega prijateljstva je jasna: zvesto je treba braniti načelo, da ni več mogoča nobena hegemonija onkraj blelih mejnikov, kjer se Italijani, Slovani in Nemci srečujejo, ne da bi se spopadli.

Po tem jasnem uvodnem članku prinaša revija celo stran posnetkov iz življenja Nj. Vel. kralja Petra II, nato slike mož, ki imajo za novo prijateljstvo največji zaslug: kneza namestnika Pavla, Mussolinija, dr. Stojadinoviča in italijanskega zunanje-ga ministra grofa Ciana, razen njih pa še posvetilne besede predsednika naše vlade in grofa Ciana ob nedavni obletnici belgrajskega sporazuma.

Pomen slovenske književnosti

Zatem piše Mario Nordio, drugi naš prijatelj med italijanskimi publicisti, o Južni Srbiji od ku-

manovske bitke do danes, o njenem kulturnem, gospodarskem in splošnem razvoju. »Jugoslovansko gospodarstvo — nujnost sodelovanja z Italijo«, tak je naslov in smisel temeljit, s statistiko in številkami podprte razprave Maria Cassuta, v kateri prihaja po razglabljanju gospodarskega ustroja in gospodarskih možnosti Jugoslavije do zaključka o potrebnosti čim tesnejšega medsebojnega gospodarskega izpolnjenjavanja. »Belgrad dandanes« je naslov članka o jugoslovanski prestolnici, katerega je prispeval Corrado Sofia. Po panorami jugoslovanske književnosti se poleg Alfia Russa, ki piše predvsem o srbskih pesnikih, razgleduje neutrudni popularizator posebno slovenske književnosti v Italiji profesor Umberto Urbani. Razveseljivo v tem članku je, da pravično, po kakovosti sorazmerno upošteva slovensko književnost od Prešerna. Prešerna daje naslov »slovenskega Petrarca«. Levstika označuje kot preosnovalec slovenščine, slovenskega književnega sloga, kot občudovanja vrednega pesnika, ki je opeval vse, kar daje življenju lepoto, ki je z »Martinom Krpanom« udaril po dunajskem dvoru in v tem delu postavil spomenik mučenštvu slovenskega naroda. Jurčiču pripisuje zaslugo, da je s svojimi deli jačil narodno zavest in odpornost Slovencev. Naštevajo potem vse izrazitejše naše ter srbske in hrvaške pesnike in pisatelje in navaja njihovo delo, v dokaz, da se močne književnosti lahko razvijejo, ne da bi bilo med sorodnimi narodi nasilno ustvarjanje sinteze. Končuje se članek z besedami Otona Zupaniča, da »slovensko ljudstvo še ni izrelo svoje poslednje besede«. Članek so dodane slike Franceta Prešerna, Njegoša, Mažuraniča in Petra Preradoviča.

Predsednik turške vlade obišče Jugoslavijo

Carigrad, 3. maja. m. Predsednik turške vlade Dželal Bajar in zunanji minister Ruždž Aras sta po štiridnevem bivanju v Atenah dospela v Carigrad, kjer sta ostala samo eno popoldne, nato pa sta takoj nadaljevala pot proti Ankari. Predsednik turške vlade bo 8. ali pa najkasneje 9. maja odšel za tri dni na uradni obisk k predsedniku jugoslovanske vlade dr. Milanu Stojadinoviču. Na potovanju skozi Bolgarijo se bo zadržal tudi v Sofiji, kjer bo imel sestanek z bolgarskim predsednikom vlade Kjo-sevanovim. Na tem sestanku bosta oba predsednika razmotrivala vprašanja, ki zanimajo v sedanjem političnem položaju Turčijo in Bolgarijo, predvsem pa bosta govorila tudi o vprašanju morebitnega pristopa Bolgarije v zvezo držav Balkanskega sporazuma.

V francoski industriji je prišlo do sporazuma o novi kolektivni pogodbi, po kateri bodo delavcem mezde znatno zvišane.

Do spopadov pri proslavah 1. maja je prišlo v argentinski prestolnici Buenos Airesu. Bilo je več mrtvih in ranjenih.

Naše lepote v sliki

Stanislav Vinaver piše o največjem evropskem umetnostnem dogodku letos, o razstavi italijanskega portreta v Belgradu. Sledi prikaz najznamenitejših srbskih samostanov in zadužbin, članek belgrajskega župana Vlade Ilića o Belgradu, razprava o moči, pomenu in razvoju jugoslovanske pošne hranilnice, izčrpen članek o našem gozdnem bogastvu, o Narodni banki, o srbskih poljedelskih združenjih, o Državni hipotekarni banki, o našem izvozu, o savski banovini itd. Posebna stran je posvečena lepoto tam Slovenije. Prinaša prelepe posnetke slovenskih narodnih noš, Rogaske Slatine, Dobrne, igršča za goli na Bledu, ter sliko jedilnice v poslopiju blejskega Golikluba. Jedilnica je v stiliziranem slovenskem kmečkem slogu. Na naslednjih straneh vidimo prelepe slike z Blejskega jezera, Logarske doline, pa spet gorenjske narodne noše, slike naših gozdov in planin. Celostanska čudovita fotografija kaže flosarje na Dravi. Posebno stran ima Ljubljana s člankom, ki v jedrnatih stisnitvenostih daje pregled njene zgodovine, njene politične, gospodarske in kulturne vloge v življenju slovenskega naroda. Članku so dodeljeni posnetki Ljubljane, nunskega pročelja in dvoršča na magistratu. Cela stran je posvečena propagandi za obisk Slovenije. Tudi oglašuje v tej številki več naših podjetij in pa dnevnika »Slovenec« in »Slovenski dom«. Vsega skupaj je slik iz Slovenije, večjih in manjših, vseh lepih, pet in dvajset.

Ves slikovni material in besedilo je izbrano tako, da v vzorni obliki ponazarja najlepše, kar imata Jugoslavija in posebno še Slovenija. Eno kakor drugo bo za italijanski narod v marsičem razodelje in prav zaradi tega važen donos za spoznavanje med obema državama. Spoznavanje pa je temelj za vsake trajne in trdne odnose. Z ozirom na to je ugledni italijanski list storil pomembno in vzvišeno delo, za katero mi moramo dati vse priznanje.

Romunski obisk v Londonu

Bukarešta, 3. maja. m. Prihodnje dni bo odpotoval v Pariz in London v važnem poslanstvu kraljevski svetnik in bivši predsednik romunske vlade Taresca. Politični krogi stavlajo potovanje Taresca v Pariz in London v zvezo z bližajočim se potovanjem romunskega kralja Karla v omenjeni dve zahodni prestolnici.

Sporazum med Italijo in Francijo 15. maja

Pariz, 3. maja. AA. (DNB) Rimski dopisniki pariških listov pošiljajo zelo optimistična poročila o nadaljevanju pogajanj med Francijo in Italijo. Rimski dopisniki francoskih listov so prepričani, da bo do 15. maja sklenjen načelni sporazum med Francijo in Italijo. Vladni italijanski in francoski krogi pa ne marajo dajati nobenih pojasnil. »Jour« piše, da bodo pogajanja prekinjena zaradi Hitlerjevega prihoda v Rim. »Epoque« piše, da bo najbrž še pred sestankom v Zenevi prišlo do načelnega sporazuma med Parizom in Rimom. »Figaro« je prepričan, da bo še ta mesec imenovan novi francoski veleposlanik v Rimu.

Optimizem napreduje v zadružništvu

Velezanimiv občni zbor Zadružne zveze - Po sedmih letih stiske

Ljubljana, 3. maja.

V lepi franciškanski dvorani je včeraj dopoldne tja do 13. zboroval parlament uvidenih in odličnih zastopnikov našega zadružništva. Zadružna zveza je imela svoj redni letni občni zbor ob prav odlični udeležbi zastopnikov raznih združenj, zlasti denarnih in deželnih in raznih mest. Po sedmih letih hude gospodarske in denarne stiske je nastopila doba izboljšanja in ozdravljenja. V vseh zadružniških krogih vlada velik optimizem in volja do dela. Občni zbor je otvoril in vodil prvi podpredsednik Zadružne zveze, ravnatelj g. Bogumil Remec namesto zadružnega predsednika, notranjega ministra dr. Antona Korošca. G. podpredsednik je po ugotovitvi sklepčnosti zbora pozdravil mnoge odlične delegate in zastopnike oblasti, tako načelnika kmetijskega oddelka banke uprave g. inž. Podgornika kot zastopnika kmetijskega ministra in g. bana dravske banovine, dalje g. kanonika dr. Avguština Juretiča, tajnika Glavne zadružne zveze in g. Martina Steblovnika, predsednika Kmečke zbornice za Slovenijo. G. podpredsednik je dalje sporočil, da je brzojavno pozdravil občni zbor predsednik g. dr. Anton Korošec, ki so mu navzoči prirejali viharne ovacije, dalje sta občni zbor pozdravila, želeč mu najboljših uspehov, Zveza kmetijskih združenj v Novem Sadu in Zveza srbskih kmetov v Belgradu, odnosno njen predsednik, minister g. Voja Gjordjevič.

Udanostne in pozdravne brzoavke

Občni zbor je od začetka do konca potekel nad vse dostojno, mirno in stvarno. Ob živahnem odobravanju in na predlog g. podpredsednika sta bili poslani udanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. Vis. knezu-naměstniku Pavlu, brzojavni pozdravi pa ministrskemu predsedniku in zunanjemu ministru dr. Milanu Stojadinoviću, kmetijskemu ministru Sv. Stankoviću, ministru notranjih zadev dr. Antonu Korošču, ministru dr. Mihi Kreku in banu dr. Marku Natlačenu. Občni zbor je z največjo pozornostjo nato poslušal skrbno in stvarno sestavljena poročila funkcionarjev upravnega odbora Zadružne zveze.

Gospodarska in denarna kriza končani

Glavni ravnatelj g. Fran Gabrovšek je v daljšem poročilu očrtal sedanjí gospodarski in finančni položaj naših združenj. Poudaril je, da je Zveza sedem let poročala na zborih samo o težkih razmerah na gospodarskem polju, o kritičnem stanju zadružništva in posojilnic. Letos pa lahko prihaja Zadružna zveza pred svoje člane z vselejšimi poročili. Dolgo in težavno je bilo delo za sanacijo. Sedaj pa lahko rečemo, da je ogromna večina združenj že ozdravljena. Optimizem združenj končno obhaja zmago. Dotikajoč se uredb o likvidaciji kmečkih dolgov in ko so morale tudi posojilnice doprinesiti v ta namen težke žrtve, je g. ravnatelj naglasil, da je bilo potrebno izvesti vse ukrepe za likvidacijo posojilnic. Z akcijo PAB so posojilnice prejele 74.600.000 din. Zadruga so si že s to akcijo močno opomogle. G. ban, uvidevajoč poseben položaj našega zadružništva, pa je izposloval pri Poštni hranilnici 68 milijonov dinarjev posojila za obveznosti banovine. Tako je bilo dano na razpolago za članice Zadružne zveze 137.600.000 din za obnovo in sanacijo združenj. G. ravnatelj je dalje izrazil željo, da Zadružna zveza pričakuje od Poštnih hranilnic, da bodo njej dani na razpolago še drugi krediti v znesku 16 milijonov dinarjev. Na ta način bo do 150 milijonov denarja razpoložljivo in bo mogoče odpraviti vse nepravilnosti in izvesti popolno sanacijo in likvidnost združenj.

„Nobena zadruga ne izgubi denarja“

»Nobena zadruga ne izgubi denarja« je g. ravnatelj odločno poudaril v nadaljnjem svojem poročilu, omenjajoč: »Tako je zagotovljeno, da nobena posojilnica, ki ima naložen denar pri Zvezi ne izgubi nobenega dinarja in da so sedaj odstranjeni tudi zadnji strahovi, ki so mnogim jemali zaupanje v naše zadružništvo.

Zahvala dr. Korošču in dr. Natlačenu

G. ravnatelj se je dalje v toplih besedah spominjal velikih zaslug g. ministra dr. Korošca za Zadružno zvezo. Sedanjí zvezin predsednik g. notranji minister je bil 27. decembra 1917 izvoljen za predsednika zveze in to funkcijo je g. dr.

Korošec ohranil vse doslej. Obhajamo sedaj 20-letnico njegovega požrtvovalnega dela. Zadružna zveza se mu mora najpriščneje zahvaliti za vse njegovo nesebično delo. Najodločnejši korak za izhod iz denarne krize in za ureditev posojilnic pa je napravil g. ban dr. Marko Natlačen, ki se ni ustrašil težke odgovornosti. Občni zbor mu izreka svojo zahvalo za podporo. S toplo hvaležnostjo za podporo se je dalje g. ravnatelj spominjal dela ministra dr. Kreka, podpore glavnega ravnatelja Poštnih hranilnic g. dr. Milorada Nedeljkovića. G. ravnatelj se je dalje dotaknil bodočih nalog zadružnih vodstev, novih posojil in vseh akcij, ki gredo za tem, da se naše zadružništvo zopet požiivi in dvigne iz hude krize.

Sledila so poročila ostalih funkcionarjev Za-

Danes nepreklicno zadnjakat

ob 18, 19.15 in 21.15 uri

KINO UNION Tel. 22-21

Pri nakupu vstop. zahtevajte kupon za zbranje!

FINALE

Käthe Hagy, Hans Moser,

Lucie Englisch, Teo Lingen

Zadnja prilika, da vidite ta lepi film in da se udeležite žrebanja za razpisane nagrade.

Prisrčna proslava naših mater

Ljubljana, 3. maja.

Prisrčno svečanost, kakršne do danes v Ljubljani gotovo še ni bilo, je priredila mestna občina v uniojski srebrni dvorani prvi dan letošnjega maja. Ta proslava je bila namenjena predvsem onim materam, ki so vzgojile večje število otrok. Na tej nenavadni prisrčni slavnosti je bilo v srebrni dvorani zbranih kar 36 mater, od katerih so dale vse najmanj po 14 življenj. Med njimi pa je bila tudi dvajsetkratna mati.

Sicer je Ljubljana že proslavljala materinstvo in matere, vendar se še ni nikdar neposredno poklonila tem dobrim slovenskim materam. Najprijetnejši za takšno proslavo je gotovo mesec maj, ko v Brezmadežni gledamo najvišji vzor matere. Nešteti vrsti mučenikom svet postavlja spomenike, spomeniki mučeniku mater pa so silno redki. Zato je tudi prav in je dostojen izraz hvaležnosti, če slavimo tudi svoje matere, kakor zaslužijo.

Ljubljanska mestna občina je priredila to slovesnost, da izrazi vsem slovenskim materam globoko zahvalo za žrtve in se pokloni v svetem spoštovanju tajinstvenosti materinstva ter na videc način dokaže, kako ceni materinstvo in kako spoštuje one, ki lastno moč in kri dajejo bodočnosti družine, mesta in naroda.

Kljub temu, da je bila ta proslava slovenskih mater sicer na videz skromna, vendar zasluži, da bi jo v bodoče še večkrat doživeli ne le v Ljubljani, pač pa tudi v drugih slovenskih mestih, kjer matere gotovo zaslužijo nič manj dostojen spomin in zahvalo za vse, kar so našemu sicer majemu, pa zdravemu, po naših materah zdravemu, narodu dale.

Nov šmarnični oltar v Kranju

Kranj, 1. maja.

Stari majniški oltar v kranjskih župni cerkvi je bil že ves preperel, zato je bila potreba zbrati sredstva za napravo novega oltarja. Zbiranje za novi oltar so prevzela kranjske gospe in gospodice, ki so z dobro voljo res kmalu zbrale precejšnje vsote. Načrt za nov majniški oltar je izdelal profesor Ivan Vurnik iz Ljubljane. Kip Matere božje stoji na polmesecu in predstavlja Mater božjo v nebeski slavi. Okrog kipa, ki je nanovo pozlačen, je krasen nov okvir, ki se prilega kipu in vdolbini, v kateri male žarnice predstavljajo zvezde. Na oltar pride nov tabernakel, ki pa bo dodelan šele konec maja. Kasneje se bo preuredil tudi oltar, ki bo namesto sedanjega lesenega okvirja dobil oblogo iz mozaika. Da pa ne bo ob majniški pobožnosti oltar preveč založen, je postavljeno ob strani močno železno stolo, kamor je mogoče postaviti do 50 lončkov roz.

Prosila za jabolčnik, a ukradla 8000 din

Vuhred ob Dravi, 2. maja.

Tudi v naši občini so se pojavili tatovi pri najemniku g. Francu Ladineku p. d. Brniku in mu odnesli lepo vsoto 8000 din. Tatova sta bila dva. Prišla sta ob belim dnevu, ko ni bilo nikogar drugega doma, kot le 11-letni fantek in najemnikova žena. Tatova sta prosila za jabolčnik,

družne zveze, ki so vsa globoko stvarna in zanimiva, ker nam podajajo pravo in resnično sliko našega zadružnega gospodarstva in denarstva. Poročilo g. ravnatelja je bilo sprejeto z odobravanjem. Na predlog g. Martina Steblovnika je občni zbor poslal poleg že omenjenih pozdrave g. glavnemu ravnatelju Poštnih hranilnic dr. Nedeljkoviću, dalje zahvale g. Ivanu Aveneknu, ministru n. r. dr. Francu Kulovcu, g. Antonu Končanu in dr. Bojanu Pircu. Ravnatelj dr. Basaj je podal poročilo o finančnem stanju Zadružne zveze. Na predlog predsednika nadzorstva g. Ignacija Zaplotnika je občni zbor izrekel soglasno razrešnico prejšnji upravi, ki bo še nadalje vodila vse posle Zveze. Razvile so se nato prav živahne debate o raznih aktualnih gospodarskih in finančnih vprašanjih, zlasti o znižanju obrestne mere. V debato so posegali mnogi delegati, ki so stali pri prav umestnosti in stvarne pripombe. Ob 13. je g. podpredsednik Bogumil Remec zaključil lepo uspešno zborovanje.

Razpis likovnih nagrad banske uprave

Ljubljana, 3. maja.

Ker je pri nas veliko pomanjkanje umetnin z motivi iz domače zgodovine, razpisuje kralj. banska uprava nagrade v znesku 20.000 din (dvajset tisoč dinarjev) za najboljše likovne umetnine, ki upodabljajo prizore iz slovenske zgodovine. Za nagrade pridejo v poštev le kipi, slike in risbe, ki so nastale v dobi od 1. aprila 1938 do 31. marca 1939, oziroma niso še bile pred tem časom javno razstavljene ali reproducirane. Najboljše nagrajene umetnine se po možnosti tudi odkupijo, pa tudi v nasprotnem primeru so avtorji vezani, da dovolijo reprodukcijo nagrajenega dela prvenstveno kralj. banski upravi. Umetnine ocenijo posebno razsodišče, ki bo določilo tudi višino nagrad. To razsodišče bo sestavljeno iz zastopnikov Društva slovenskih likovnih umetnikov ter članov, ki jih določi kraljevska banska uprava. Konkurenti naj pošljejo svoja dela do 31. marca 1939 v Narodno galerijo v Ljubljani. Vsako delo mora biti opremljeno z geslom, pridejano mu mora biti tudi zapečatena kuverta, ki vsebuje geslo, naslov in ime natečajnika.

Vesti iz Kranja

Belgrajski nadškof g. dr. Ujčič v Kranju. V nedeljo dopoldne se je govoril po Kranju, da bo dobil g. dekan Matija Škerbec visok obisk, kdo bo prišel, pa nihče ni vedel. Šele proti večeru se je zvedelo, da je obiskal naše mesto belgrajski nadškof g. dr. Ujčič, ki je ostal pri g. dekanu, na kosilu in se odpeljal popoldne proti Ljubljani in Zagrebu.

Dovršitvena dela pri gradnji nove šole. Kraljevni šolski odbor v Kranju razpisuje prevzem dovršitvenih del pri gradnji nove šole. Načrti in proračuni so interesantni na razpolago med uradnimi urami v prostorih občinskega urada v Kranju. Ponudbe je predložiti v obliki enotnega popusta v procentih na uradno odmerjeni proračunski znesek, ki znaša za: pleskarska dela 88.632,22, slikarska dela 45.675,50, steklarska dela 129,90, pečarska dela 153.860, ključavničarska dela 56.584, tapetniška dela 27.280, svetilke in žarnice 45.602 dinarjev. Zapečatene ponudbe je poslati do 16. maja v občinski pisarni v Kranju.

Prihodnje leto dobimo vodovod v Kranju. V Predvorju pri Kranju bodo imeli letos slovesnost blagoslovitve vodovoda. Kakor smo izvedeli, bo še letos dograjen vodovod preko Predosja do Kokrice, prihodnje leto pa iz Kokrice preko Kranja v Skofjo Loko.

Ustanovni občni zbor podružnice Zveze bojevnikov za Kranj bo v četrtek 5. maja zvečer po Šmarnicah v Ljudskem domu. Na programu je predavanje o vojnih spomenikih pri nas in drugod, ki bo združeno s skioptičnimi slikami.

ki jima ga je žena tudi dala. Ko je žena šla v klet po jabolčnik, sta tatova 11-letnega fanta pregovorila, da jima je pokazal denar, ki je bil spravljen pod stamaričo v postelji. Tatova sta z denarjem brez sledu izginila. Orožniki ju pridno zasledujejo.

pil gospod Ralph in razgrnil pred nami polo papirja.

»Bodite tako prijazni gospodje in napišite tu svoje naslove. Če bi se dogodilo kaj resnejšega, vam bomo prtljago poslali, kamor želite sami.«

Moji sopotniki so drug za drugim izpolnili to predpisnost. Jaz sem se vpisal zadnji in navedel kot naslov Tiskovni urad. Prepričan sem bil, da bo mladi Laboulbène vesel, ko bo lahko spravljal mojo skromno prtljago.

Ko sem gospodu Ralphu vrnil polo, sem opazil, da je v častniški uniformi irskih prostovoljcev.

»Prosim, gospodje, je rekel. Brez besede smo šli za njim. Te minute so bile tako svečane, da je postajal nemiren celo doktor Grütli.

Grof Antrim nas je pričakoval v tistem salonu, kakor nae je sprejel prvič. Za njim je stala grofica Kendalska z rokami, naslonjenimi na grofov stol. Obležena je bila v kratko sukno in sivo prostovoljsko joppo; na nogah je imela visoke rumene škornje. V usnenem pasu, ki je bil pritrjen z jermenom čez desno ramo, je imela torbico za samokres.

Grof Antrim je povedal samo nekaj besed. Videti mu je bilo, da je njegovo razburjenje doseglo višek.

»Gospodje, dogodki, ki so vam že znani, se bodo pričeli danes. Pojdite tja in glejte. Prosim vas pa samo eno, povejte svetu, kar ste videli. Kaj drugega nam ni potrebno.«

Grof Antrim je vsem petim, vsakemu posebej, stisnil roko. Ko sem se rokaval z njim, mi je rekel:

»Drevesa v zdravilišču so sedaj v vsem cvetju. Vašo domovino sem zelo ljubil.«

Nato je še pristavil:

»Zbogom, gospodje.«

Francoski avijon padel na tla

Krško, 3. maja.

Prebivalstvo Zupečje vasi, občina Cerklje na Dolenjskem, je bilo v soboto proti mraku močno alarmirano, ker se je bliskovito razširila vest, da je padel na polju velik avijon, francoski bombnik, ki je bil namenjen za Romunijo. Ljudje so drveli na kraj nesreče. Tudi orožniki v Krškem so bili o nesreči takoj obveščeni in so pohitili v Zupečje vas, da tam vzdržujejo red in ukrepe vse potrebno, da preprečijo kako nadaljno nesrečo in odrede vsa reševalna dela. Okrajno načelstvo v Krškem je nato obvestilo o nesreči ljubljanske in zagrebške vojaške oblasti, kakor tudi zrakoplovno komando v Zagrebu. O nesreči pa je bil nadalje hitro obveščen tudi zagrebški francoski konzulat, da je ukrenil vse za rešitev eventualnih poškodbancev, kajti v velikem bombniku je bilo 5 pilotov, med temi francoski pilot in francoski kapitan, ki je imel nalogo v Bukarešti še formalno izročiti bombnik romunski vojski. V bombniku so bili nadalje neki vojaški inženir, telegrafist in mehanik.

Kako se je nesreča primerila? V soboto je bilo slabo in deževno vreme. Kakor so ugotovili, je pilot še pravočasno opazil, da je začelo iz tanka uhajati olje. Ko je videl, da se z bombnikom nahaja nad ravnim terenom, je prav previdno in počasi začel krožiti nad Zupečje vasio in se nato spustil na njivo. Kolesa so se globoko zarila v zemljo. Bombnik je pri tem dobil materialne poškodbe. Zlilo se je iz tanka do 1500 litrov bencina. Sreča je bila v nesreči, da ni bencin eksplodiral. Potnikom se ni hušega zgodilo in so ostali vsi skoraj nepoškodovani. Mehaniki sedaj popravljajo avijon. Trije potniki so odpotovali v Zagreb, druga dva sta ostala na kraju nesreče. Škodo cenijo na okoli 50.000 din. Res čudno! Pred 14 dnevi je bila huda zračna katastrofa pri Podsedri, nedaleč od Zupečje vasi, če vzamemo zračno črto,

Otroka - žrtvi nesreče

Maribor, 2. maja 1938.

Dve tragični nesreči sta se pripetili v mariborski okolici, žalostni tembolji, ker sta žrtvi dva majhna otroka. Najusodnejša je bila nesreča v Andračih pri Sv. Antonu v Slov. gor. Mlada, 19-letna posestnica Marija Fekonja je položila dopolne svojega 10 mesecev starega otroka v zibko spat, potem je zakurila v štedilniku v sobi, da malčka ne bi zeblo ter je zaklenila hišo in odšla na bližnjo njivo. Čez dve uri se je zopet vrnila domov, da pogleda k otroku. Vsa prestrašena pa je videla, da prihaja skozi špranje na vratih iz sobe zadušljiv dim. Naglo je planila v sobo, pograbila otroka iz zibelke ter ga odnesla na zrak. V svojo grozo pa je videla, da je dete že nezvestno in skoraj hladno. Poklicala je sosedo, na vse načine so poskušali malčka obuditi v življenje, pa je bil ves trud zaman. Usodna nesreča je nastala na ta način, da so padle plence, ki so se sušile nad štedilnikom na vrhvi, na razbeljeno ploščo ter so začele tleči. Iz tlečih plenic se je razvil tako gost dim, da se je otrok v njem zadušil.

Druga nesreča pa se je pripetila v Poljčanah. 4-letni Mirko Sijanec se je motal v kuhinji okrog štedilnika ter segal z ročico po loncih. Naenkrat pa se je prevrnil lonec z vrelo vodo, ki se je fantku zlila po prsih. Dobil je starobite opekline. Prepeljali so ga takoj v mariborsko bolnišnico, vendar je malo upanja, da bi ga zdravniki mogli ohraniti pri življenju.

Voznik napadel cestnega nadzornika

Kranj, 30. aprila.

V petek dopoldne se je vračal cestni nadzornik g. Ivan Tavčar z motorjem domov. Blizu Kranja je srečal na cesti tri voznike in jih opozoril zaradi nepravilne vožnje. Eden izmed voznikov, ki je v službi pri posestniku K. v Hujah, mu je odgovoril, da ga nič ne briga, kako on vozi s svojimi konji. G. Tavčar je nato stopil iz motorja in hotel pogledati tablico konja, na katerem je napisano ime lastnika, takrat pa ga je zagrabil hlapec za vrat in ga s pomočjo dveh drugih voznikov vrnil ob tla. G. Tavčar se je skušal braniti z rokami, pa mu jih je eden izmed napadalcev obgrizel, medtem pa sta mu druga dva zadala več udarcev po glavi. Napad je bil takoj prijavljen orožnikom, ki so dva napadalec aretirali, tretji pa je ubežal, preden so orožniki dospeli. G. Tavčar si je poiskal zdravniško pomoč. Upamo, da bo napadalec najstrožje kaznovala oblast.

Krojač okradel krojača

Maribor, 2. maja 1938.

Krojaška mojstra Štuhec Vinko in Kosi Mirko imata v Cankarjevi ulici 1 svojo krojaško delavnico. Zaposlujeta večje število pomočnikov in vajencev, poleg tega pa sta še dajala obleke v izdelovanje krojaškemu mojstru Francu Štamparju, ki je imel svojo delavnico v bližini. Zadnja leta pa so se v Štuhcevi in Kosijski delavnici pogostoma dogajale tatvine manufakturnega blaga in krojaškega pribora. Enkrat jima je bilo celo ukradenega blaga v vrednosti 7500 din. Takrat je policija oba lastnika obdolžila, da sta tatvino finirala, na sodišču pa se je pokazala njuna nedolžnost. Vse tatvine so bile dolgo nepojasnjene. Letos v začetku aprila pa se je mojster Franc Štampar nenadoma nenadoma odločil, da se preseli iz Maribora. Ta nagel odhod se je zdel Štuhcu in Kosiju sumljiv, pa sta se donihila, da je imel morda Štampar svoje prste pri tatvinah v njunem lokalni vmes. Prijavila sta sum policiji, ki je v Štamparjevem stanovanju izvršila preiskavo ter res našla zalogo krojaškega pribora in podlog za obleke v skupni vrednosti 1500 din. Štuhcu in Kosi sta mogla dokazati, da izvira to blago iz njune delavnice. Štampar, ki se ni mogel izviti, je to tatvino priznal, odločno pa je zanikal, da bi bil v zvezi z tatvino manufakturnega blaga v vrednosti 7500 din, katere so ga tudi obdolžili. Štampar se je danes zagovarjal pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča ter je bil obsojen na 1 mesec strogega zapore pogojno na 2 leti.

Moravče

Neka gospodinja blizu Moravč je hranila v zaprti podstrešni sobici večje število jajc, katere je nameravala razdeliti za pirhe. Ko je hotela nedavno to storiti, je našla košaro prazno. Kako se je to zgodilo, tega izpočetka ni mogla dognati. Pozneje pa so izvalili otroci, da je ledina za vasio vsa nastlana z lupinami. Jajca so namreč odnesle vrane skozi odprto okno.

Najlepše darilo je »Poročnik indijske brigade«!

Pierre Bénéoit:

VELIKI JEZ

Roman iz irskih bojev za svobodo

46

Grütli me je prijel za roko in s pogledom pokazal polkovnika Hartfielda. Slednji si je položil roko na srce in razlagal grofici Kendalski, kako ga bo veselo prijeli jo zaradi upora v Traleeju in jo sredi vsega vrveža osvoboditi tako, da bi z njo pobegnili.

»Ves svet bova zapustila, ves svet. Vidite, jaz sem vojak samo na zunaj, v resnici sem pa pesnik, da pesnik.«

»Zopni pijanec,« je mrmral doktor Grütli. »Ah, če pomislim, da je bral moja poročila, ki napovedujejo za danes popoldne ob eni uri. Kaj pravite k temu? Kdor pri takih nemogočih stvarih ne izgubi veselja do poklica, mu mora biti res vdan.«

Zopet je pogledal na uro.

»Pet in dvajset minut čez štiri. Ne vem več, kaj na mislim. Vlak v Dublin odpelje ob šestih iz Traleeja. Ali nas mislijo res kar v frakih poslati na barikade?«

Prav ta trenutek je pristopil k grofici Kendalski služabnik, se ji priklonil in ji tiho nekaj povedal.

Doktorju Grütliju je smehljal razjasnil obraz.

»Ah, ta dobri Ralph je posebej točna. Skoraj bi bil nepravilno do njega. Poglejte, v parku so že pripravljeni vozovi iz gradu in Ralph je seveda zraven.«

Natočil ei je še kozarec in ga izpil v dušku.

V parku sta bila pripravljena dva voza. V prvega so sedli gospodje Henriksen, Idzumi, Harvey in Grütli. Antiopta me je povabila v svoj voz in pomignila Ralphu, da je stopil k nima.

Ko smo prišli skozi železna grajska vrata, je grofica dejala:

»Zelo sem nemirna, Ralph. Ali ne bomo zamudili?«

»Vaša milost je lahko brez skrbi, prišli bomo še pet minut prekmalu.«

Gospod Ralph je počakal, da so bili vsi štirje gospodje iz drugega voza v veži, nato nam je z jasnimi, ukazovalnim glasom dejal:

»Gospodje, po naročilu njegove visokosti grofa Antrima vam ponavljam še enkrat, kar vam je že znano. Danes ob eni popoldne se začne v Dublinu boj Irske proti Angliji. Gospodje, takoj bomo odpotovali v Dublin. Naš gospodar je ukrenil vse potrebno, da bodo tisti, ki potujejo z nami, imeli vso udobnost.«

»Odpotovali bomo vsi,« je dejal polkovnik Harvey. »Vsi, seveda, razen senatorja Barkhilpedra, ki bi moral prej priti sem, da bi lahko potoval z nami.«

Gospod Ralph se je priklonil.

»Dobro, gospodje. Torej si dovolim sporočiti vam, kakšen načrt sem sestavil. Ker je dragocena vsaka sekunda, vas prosim, da se ravnate natančno po mojih določilih. Zdaj je ura pet. Pojdite v sobe in se pripravite za pot. Ob pol šestih izvolite biti pripravljeni. Nato imate pol ure časa, da zajtrkujete in da se poslovite od njegove visokosti grofa Antrima. Ob šestih...«

Doktor Grütli je vpadel v besedo:

»Toda vlak odpelje iz Traleeja ob šestih, od tukaj pa do postaje je na šest mili.«

»Ob šestih,« je nemoteno nadaljeval gospod Ralph, »se odpeljemo iz gradu v avtomobilu do postaje Listorela, kjer bomo ujeli vlak, ki odpelje ob šestih štirideset. Do tega časa, gospodje, pa prosim, da se držite mojih navodil.«

»Dobro, dobro,« mi je dejal na stopnišču doktor Grütli, ki je še vedno šepal. »Čudovito, toda v tej hiši so poznali tudi čase, v katerih avtomobila niste smeli omeniti. Časi se spreminjajo...«

Hitro sem se preoblekel. Opazil sem, da so bile vse moje stvari, razen toaletnih potrebščin, ki sem jih imel v ročni torbici, že spravljene v kovčegu. Na kovčegu je bil prilepljen nov napis, ki je kazal, kam bomo šli.

Ugasnil sem luč in odšel dol. Na stopnišču sem se spomnil, da sem pozabil položiti v knjižno omaro »Tristrama Shandija«. Vrnil sem se v sobo, kjer sem preživel nedvomno najzanimivejši mesec svojega življenja.

Dr. Grütli je bil že v jedilnici. Baron Idzumi in polkovnik Harvey sta ravno vstopila. Polkovnik je imel v roki brzojavko, v kateri sporoča senator Barkhilpedro iz San Sebastiana, da je moral potovanje ponovno preložiti zaradi bolezni stare tete.

»Zdi se mi,« je dejal doktor Grütli, »da je svoje potne stroške podvojil v različnih igralnicah na Rivieri.«

Nihče ni odgovoril. V sobo je vstopil

Od tu in tam

Delavce za Nemčijo zbira ponovno mariborska javna borza dela pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. Za delo v Nemčiji se je tudi iz Slovenskih goric oddalo mnogo naših delavcev. Oni delavci, ki so poslali domov prvi mesečni zaslužek, kolikor so že iz teh krajev odšli na delo v Nemčijo, so že poslali domov prvi mesečni zaslužek, kolikor so niso sami porabili za najnujnejše potrebe. Nekateri so poslali domov po 10 nemških mark, kar bi bilo okoli 140 dinarjev našega denarja. Zdi se, da so Slovenske gorice postale naša druga izseljenska pokrajina.

Vsi odseki društva za ceste bodo imeli 5. junija svoj kongres v Ljubljani, tako je bilo sklenjeno na včerajšnjem običnem zboru tega društva v Belgradu. Obični zbor je bil v belgrajski inženirski zbornici in so se ga udeležili zastopniki vseh odsekov društva za ceste iz vse države. Pri vodstvih je bil izvoljen spet stari odbor s predsednikom Svetislavom Milosavljevičem, bivšim prometnim ministrom. Nad kongresom, ki bo 5. junija v Ljubljani je prevzel pokroviteljstvo kr. namestnik knez Pavle, častno predsedstvo pa predsednik vlade dr. Milan Stojadinović.

Razstava rečnega brodovja Male zveze je bila včeraj odprta v umetniškem paviljonu Cveta Zuzorič na belgrajskem Kalemegdanu. S pomočjo grafikov so tu na zanimiv način prikazali stanje rečnega ladjstva v vseh treh državah, ki so članice Male zveze. Ob priliki otvoritve je razstave je bilo tudi nekaj govorov. Med drugimi sta govorila tudi naš prometni minister dr. Mehmed Spaho, ki je poudaril v prvi vrsti velik pomen rečnega ladjstva na Donavi, ter češkoslovaški poslanec Jan Žiška.

Redni rečni promet med Belgradom in Dunajem je bil včeraj vzpostavljen. Kot prva je odpelala na to pot prenovljena reprezentativna ladja »Aleksander I.«

Nov vozni red je izdalo glavno ravateljstvo jugoslovanskih državnih železnic. Vozni red je popolnoma preurejen in ima manjšo obliko (11,5 krat 18,5), primerno za žep. Razen popolnega voznega reda in železniških zvez s tujino je v njem tudi vozni red parnikov in letal ter vse podrobnosti in določila, potrebna za potnike. Ravateljstvo opozarja občinstvo, da je la vozni red uradna izdaja. Dobi se pri potniških blagajnah vseh velikih postaj in stane 15 din.

Da francoska družba borskih rudnikov dela z ogromnimi dobički, kaže računski bilanca preteklega leta. Lanske dividende je bila izplačana na 150.000 delnic. Število delnic pa se je zadnje čase toliko povečalo, da bo letos dividenda izplačana že na nič manj kot 600 delnic. Vsega skupaj bo družba izplačala na dividende okrog 79 milijonov frankov, prejšnje leto pa jih je izplačala »le« 46 milijonov. Poleg tega, da so se dividende toliko povečale, si je družba zagotovila v obliki neplačanih dobičkov še velike rezerve. Družba ima poleg 60 milijonov frankov glavnice in poleg velikih rezerv še okrog 105 milijonov frankov posebnih rezerv, ki pomenijo neizplačane dobičke. Čisti dobiček se je v lanskem letu nasproti letu 1936 več kot še enkrat povečal, in sicer od 51 na 107 milij. frankov. — To je tudi ena izmed tistih družb, ki v veliki meri izkorišča naše naravno bogastvo, uživa pa poleg tega še precejšnje ugodnosti, n. pr. pri plačevanju davka in podobno.

Zaradi enega samega goloba je ubil neki kmet iz okolice Subotice svojega sosedu. Videl je namreč, kako mu je prejšnji dan sosed Budaković ujel njegovega goloba in si ga pridržal. Brajkov, kakor se piše oni kmet, se je sklenil maščevati. Drugi dan, ko je srečal Budakoviča, je hotel obračunati z njim. Začela sta se na cesti prerekati. Brajkovo razburjenje pa je prikipelo brž do vrhunce. Odšel je hitro v svoje hišo po velik nož ter pohitel za Budakovičem. Ko je ta zagledal svojega soseda, kako hiti z nožem za njim, je začel bežati proti domu. Brajkov pa ga je ujel tik pred vrati njegove hiše in mu zarinil nož v hrbet. Nesrečni Budaković je globoki rani kmalu podlegel. Brajkova pa so takoj zaprli. Tako je en sam golobček spravil enega v grob, drugega pa v zapor, odkoder najbrž ne bo tako kmalu prišel.

Nekemu Amerikancu, ki se je vozil iz Madžarske v Jugoslavijo, se je v okolici Čakovca dogodila večja avtomobilska nesreča. Blizu Hodoša se je na nekem ozkem mostu zadel z zadnjim koncem v ograjo. Pri tem se mu je avtomobil tako zelo poškodoval, da ni mogel nadaljevati poti. Pravijo, da je tamkajšnje društvo za ceste že večkrat prosilo na pristojnih mestih, da bi se na tem mestu postavil širši most, ograjen z železno grajo, kajti večkrat se je ravno na tem mestu že zgodila nesreča. To bi bilo potrebno že zaradi tega, ker preko tega mostu vodi mednarodna cesta, ki veže srednjo Evropo z južnimi pokrajinami in je na njej vedno dosti tujcev, ki si o naših prometnih razmerah tudi smejo ustvariti svojo sodbo.

Zalostno senzacijo so imeli pred kratkim v okolici Slavovskega Breda. Dva kmeta sta se eporekla zaradi meje. Bila sta to neki Lulič in Galovič. Slednji se je pred dvema dnevnoma odpeljal na svoje posestvo v spremstvu svojega brata, da bi sam postavil mejnike. Kmalu pa je tja prišel tudi Lulič s svojim sinom. Začel se je boj. Med pretepom na daljavo padli v bližnji potok in so s pretepom nadaljevali tudi v vodi. Galoviča dva sta oba utonila. Luličeva dva sta ju potegnila iz vode ter ju mrtva položila na Galovičev voz ter pogrnala konje proti domu. Konja sta tako sama pripeljala domov ubitima. Tega gospodarja in njegovega brata, Luličeva se izgovarjata, da sta se samo branila.

Za 8 milijonov dinarjev madžarskega denarja je hotel prethotapiti v avtomobilskih kolesih iz Madžarske v Jugoslavijo nek madžarski Jud. Judom se zadnje čase na Madžarskem precej slabo godi, posebno še, odkar je bil tam izdan tako imenovani »judovski zakon«. Zato tamkajšnji Judje nameravajo spraviti svoje premoženje bolj na varno, to se pravi, čez mejo. Obmejni stražniki na jugoslovansko-madžarski meji imajo zdaj zelo mnogo posla, v roke pa jim je padlo tudi že precej plena. Tako je na tej meji doživel svoj nesrečo omenjeni madžarski Jud, ki je hotel v avtomobilskih kolesih prethotapiti v Jugoslavijo 8 milijonov dinarjev. Bil je toliko ne previden, da je pred svojim odhodom iz Madžarske to skrivnost zaupal tudi svojemu šoferju. Temu pa se je najbrž tudi zahotel denarja. Naznanil je obmejnemu stražniku, da se bo tega in tega dne pripeljal na mejo z nekim židom. Avtomobil naj na mejo dobro preiščejo, kajti omenjeni Jud bo imel skritih med kolesjem 8 milij. din. Ko sta oba pripeljala na mejo, kakor je napovedal šofer, so obmejni stražniki avtomobil preiskali ter našli v njem omenjeno vsoto. Šofer bo baje dobil za to svojo ovadbo 2 milijona din. Kdo od šoferjev jih zasluži pri eni sami vožnji?

Pokopališča pri Sv. Krištofu ni več

»Ne bom« ves »umrl«, je pel rimski pesnik in se tolažil v mrki misli na svojo smrt. Misli je pri tem na svoje pesmi, ki bodo ostale še dolgo, ko njega več ne bo, pesmi, ki so nekako del njega samega, del njegovega duha in srea. Tako je pri pesnikih, umetnikih, pisateljih i. dr.

Pa tudi navaden vsakdanji človek lahko reče nekaj podobnega o sebi. Za njim po ostane njegov grob, njegov spomenik. Ako si šel morda po starem pokopališču sv. Krištofu in gledal zanemarjene grobove in spomenike, kako so stali krivo, nagnjeni sem ni tja, drugi so bili že na tleh, kako je grobove zaraščala trava in so lezli počasi v zemljo, ali se ti ni nehote vrivala misel, kakor da ti pokojni še le sedaj umirajo »celi«, umirajo drugi, še le sedaj popolnoma? Ko je padel spomenik in bil odnešen, ko je bil zaravnani grob, ali ni ta pokojni še le sedaj popolnoma umrl, izginil s sveta, kakor bi ga nikdar ne bilo na svetu?

Te dni odstranjajo na pokopališču sv. Krištofa vse spomenike in bodo vse grobove in grobnice zaravnali in bo pokopališča sv. Krištofa — konec. In vsi tisoči in tisoči tu pokopanih »celi« umrli. Zadnji spomin za njimi, da so kedaj živeli, bo izginil za vedno, kakor se je zgodilo s starimi ljubljanskimi pokopališči pri sv. Petru, na Vodnikovem trgu, na Ajdovščini, v Zvezdi. Da, človek, glej dognanje svoje!

Za vse velike može tega pokopališča je lepo poskrbel naš mojster g. profesor Plečnik in rešil del pokopališča za takozvano »pokopališče slavnih može«, kamor so prenesli spomenike z njih grobov in kamor bodo predvidoma prenesli tudi njih kosti v teku leta.

Za druge je poskrbel župnik sv. Cirila in Metoda s tem, da je okrasil stene nove cerkve zunaj s spomeniki pokojnih s tega pokopališča. Dovolil je tudi, da so sorodniki rešili spomin na svoje pokojne s tem, da so prenesli kosti in spomenike ob cerkvi, kjer bodo ostali za vedno in bo ostal tu kosček pokopališča sv. Krištofa kot zunanji okrasek cerkve. Drugim je priredil okrog

glavnega oltarja na steni spominske plošče, kamor so dali sorodniki napisati imena svojih umrlih in bodo ostala tu za stoletja naprej ohranjena. Stoletja bodo ta imena prosila vernike, ki se bodo zbirali tu dan na dan k molitvi, da se tudi teh pokojnih spominjajo in molijo za nje. Gotovo najlepši način ohranitve spomina na pokojne! Ker so te spominske plošče tudi okrasek cerkve, bodo morali župniki vsikdar skrbeti za nje, da bodo ohranjene v dobrem stanju.

Zopet drugi so pa odnesli kosti in spomenike svojih pokojnih kam drugam, na druga pokopališča, največ k Sv. Križu, in jim tam ohranili spomin.

Velika večina pokojnih pa nima več svojcev, ki bi skrbeli za nje. Vsi ti bodo pa z odstranjenimi spomeniki in zaravnanimi grobovi umrli »celi«.

Je pač taka usoda človeka na zemlji. Da se pa spomeniki odstranjujejo in se bodo grobovi zaravnali ter se bo pokopališče zaprlo za javnost, je bil pa že res prav skrajni čas. Pokopališče v stanju, v kakršnem je bilo zadnja leta, res ni bilo nič kaj dostojno in je kričalo po ureditvi. Ko se je naredila nova cesta čez pokopališče, je bilo spremenjeno v javni prostor in je bilo vsako nadzorstvo popolnoma onemogočeno. Zato so se začele goditi na njem stvari, ki se za tako svet kraj niso prav nič spodobile. Tatvine železnih ograj, križev in spomenikov, kakor tudi kamenitih spomenikov, da celo kovinastih krst iz grobnice, so bile na dnevnem redu. Policijska stražnica je imela veliko sitnosti in dela, ki je morala preganjati in zasledovati te tatove. Odprte grobnice so razni tatovi uporabljali za skrivališča pokradenega blaga. Otroci so se po cele dneve igrali po pokopališču, kričali in uganjali svoje otroške burke, podirali spomenike, pobijali križe in kipe in naredili veliko škodo. Celo razni »parčiki« so imeli tu svoje sestanke, zlasti ob večernih urah. Vse to je kričalo po ureditvi, ki se je sedaj začela in katero bodo gotovo vsi ljubljanci z zadoščenjem pozdravili.

Izpred obrtnega sodišča

Sporazumni kratki dopusti delavcev

Gabrijel je bil poletne mesece delavec pri stavbeniku; medtem časom pa 6 dni ni delal, ker je dela zmanjkalo; vsak dan je hodil spraševati za delo, dobil ga je pa šele sedmi dan. Zato je iztoževal mezo za 6 dni. Stavbenik je pri razpravi trdil, da je Gabrijel šel sporazumno na dopust. Po pričeh se je dokazalo, da je začel primanjkovati dela, zato je stavbenik vprašal nekatere delavce, med njimi tudi Gabrijela, če je pripravljen par dni prenehati z delom, dokler se ne bo zopet začelo in da ga bo pozneje zopet sprejel; Gabrijel je bil s tem zadovoljen in je čez teden dni zopet vstopil na delo. Na podlagi tega je obrtno sodišče zavrnilo tožbeni zahtevek in to s sledečim utemeljevanjem: Tožnik je sam priznal, da je šel sporazumno na dopust. Sodišče je iz mnogoterih podobnih sporov črpalo prečiščenje, da je podobno pošiljanje delavcev na kratkotrajne dopuste, če zmanjka za krajši čas zaposlitve, splošno uvedena praksa, ki jo priznavajo zlasti tudi delojemalci, ter je ravno v njihovem socialnem interesu, da se ob takih prilikah ne odpuštuje docela, ampak le začasno s prednostno pravico čimprejše zopetne zaposlitve. Tožnik je sicer prvotno zatrjeval, da je tožnec ta čas sprejel druge delavce, potem pa trditve spremenil v toliko, da je bilo ta čas le par delavcev zaposlenih po eno uro več na dan. Tega ugovora pa sodišče ni moglo vpoštovati, kajti ne more se zahtevati od delodajalca, če ima za kako uro dela za posameznega delavca, da bi moral za to zaposliti one delavce, ki jih je poslal na dopust. Če bi bil tožnec res najel druge delavce za ves dan, potem bi bil seveda kršil tožnikovo prednostno pravico do zaposlitve in bi bil obsojen v plačilo odškodnine za 6 dni. Priziv ni imel uspeha.

Hitlerjevska zastava v Ptuj

Od kraljevske banske uprave v Ljubljani smo prejeli:

V noči na 20. aprila 1938 je nekdo na stolpu župne cerkve v Ptuj razobesil nad 4 metre dolgo zastavo s kljukastim križem. Razen tega so se v isti noči ob 4. jutrtja po ptujskih ulicah zažigale petarde. Oblasti so takoj uvedle preiskavo in ugotovile, da so pri tem sodelovale naslednje osebe: Vervel Ernst, rojen l. 1906, jugoslovanski državljani in pristojen v Ptuj, skladiščnik v Ptuj; Hutter Hilda, rojena l. 1919, jugoslovanska državljanka in pristojna v Ptuj, zasebnica v Ptuj; Scheichenbauer Walter, rojen l. 1919, jugoslovanski državljani in pristojen v Ptuj, ključavničarski pomočnik v Ptuj; Molitor Rudolf, rojen l. 1920, jugoslovanski državljani in pristojen v Ptuj, dijak VIII. razreda ptujske gimnazije; Kasper Karol, rojen leta 1917, jugoslovanski državljani in pristojen v Ptuj, študent medicine; Kasper Erih, rojen l. 1921, jugoslovanski državljani in pristojen v Ptuj, dijak VI. razreda ptujske gimnazije; Selinschegg Walter, rojen l. 1919, jugoslovanski državljani in pristojen v Ptuj, dijak VIII. razreda ptujske gimnazije; Fürst Walter, rojen l. 1919, jugoslovanski državljani in pristojen v Ptuj, abiturient ptujske gimnazije; Schwelge Alfred, rojen l. 1913, jugoslovanski državljani, pristojen v Ptuj, delavec v Ptuj; Vervel Josipina, rojena l. 1903, jugoslov. državljanka in pristojna v Ptuj, prodajalka v Ptuj, in Alter Margareta, rojena l. 1919 v Ptuj, madžarska državljanka, dijakinja VIII. razreda ptujske gimnazije.

Preiskava je dognala in osumljeni so priznali, da so razobesili zastavo in zažigali petarde v proslavo Hitlerjevega rojstnega dne, ki je bil dne 20. aprila 1938. In sicer je Hutter Hilda napravila zastavo s kljukastim križem, katero je potem skupaj z Vervel Ernestom razobesila na stolpu župne cerkve; Vervel Josipina je po nalogu Hutter Hilde kupila v knjižarni Blanke v Ptuj petarde in jih razdelila; petarde so imeli Vervel Ernst, Hutter Hilda, Molitor Rudolf, Kasper Karol, Kasper Erih, Selinschegg Walter, Schwelge Alfred in Alter Margareta; zažiganje petard sta organizirala Vervel Ernst in Fürst Walter. Navedene osebe je oblastvo izročilo sodišču.

KINO SLOGA 27-30
Vesela in smehopolna komedija
„Kavarna Metropol“
Loretta Joung, Tyrone Power, najlepši ljubavni par.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer- sko stanje	Tempe- ratura v °C		Relativna vlažnost v %	Oblačnost v %	Veter (smerni- jakost)	Pada- vine	
		na- večja	na- manjša				m/m	vrsta
Ljubljana	756.9	17.0	10.7	71	1	W ₂	—	—
Maribor	755.0	18.0	10.0	70	8	SE ₂	—	—
Zagreb	753.9	2.0	5.0	90	2	0	—	—
Belgrad	753.0	18.0	10.0	90	7	WSW ₂	—	—
Sarajevo	—	2.0	—	—	—	—	—	—
Sušak	754.6	14.0	10.0	80	10	S ₁	1.0	dež
Split	754.5	20.0	10.0	70	5	SSE ₂	—	—
Kumbar	753.0	19.0	11.0	80	5	N ₂	—	—
Rab	756.1	13.0	10.0	70	10	NW ₁	—	—

Vremenska napoved: Spremenljivo vreme. Splošne pripombe o poletu vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Včeraj je bilo iz noči do 8.40 večinoma jasno. Dopoldne se je oblačnost močno spreminjala, popoldne pa je močno porasla. Ob 13.5 je padlo nekaj kapljic dežja. Od 14. dalje je v presledkih pihal srednje močan južozapadni veter. Ponoči je bilo večinoma oblačno.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, torek, 3. maja: Atanazij, škof. Sreda, 4. maja: Varstvo sv. Jožefa.

Nonono službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murnayer, Sv. Petra c. 78.

Opozarjamo, da se bo vršil koncert opernega in koncertnega basista Franca Schiffrerja prihodnji ponedeljek, 9. t. m., v veliki filharmonični dvorani. Spored ostane isti, kakor je bil določen za prvotno nameravani koncert v ponedeljek, 21. t. m. Na nastop odličnega domačega pevca opozarjamo in vabimo vse občinstvo, predvsem pa stalne posetnike naših koncertov.

Naknadni pregled avtomobilov in motociklov bo v Ljubljani 6. maja 1938 od 8. do 12. na Bregu št. 20, dohod iz Novega trga. Komisija bo izdala istočasno dovolilo za uporabo vozila v smislu čl. 98/a taksnega in pristojbniškega pravilnika. K pregledu je prijetljivi vsa motorna vozila, ki ob dotedanjih terminih letos še niso bila pregledana. — Zamudnike bo zadela kazen in se jim bo prepovedalo obratovati z neodobrenim vozilom.

Imenovanje! Jutri zvečer ob 8 bo predaval v beli dvorani Uniona g. Sink o novelizaciji obrtnega zakona. Imenovanje! Imenovanje! Pokažite svojo stanovsko zavest ter se udeležite korporativno tega tako važnega predavanja. — Združeni zasebni in trgovski imenovanje! Slovenije, podružnica Ljubljana.

Paket z drobovno suho robo se je izgubil včeraj dopoldne med Turjakom in Ljubljano z avtobusom. Zato prosimo poštenega najditelja, naj najdeni paket da takoj ribniškemu avtobusu ali pa dostavi na naslov, ki je na paketu, kjer dobi tudi nagrado.

Mestna dobrodelna mladinska akademija. V četrtek 5. maja bo ob 19.30 v franciskanski dvorani mladinska akademija, ki bo po svojem sporedu gotovo med najzanimivejšimi mladinskimi prireditvami letošnje sezone. Spored obsega tako različne točke, da bodo otroci na odru neprestano vezali in zabavali poslušalce. Vrstile se bodo pesmi z deklamacijami, malimi prizori, rajanjem, ritmičnimi vajami; celo spevoigro bomo čuli. Vse to bodo izvajali otroci z njih prirojen prirčnostjo in pristnostjo. Čisti dobiček akademije je namenjen revnim otrokom. Ne odlašajte in pojdite v pisarno »Pax et bonum« v franciskanski pasazi in kupite pravčasno vstopnico. Sedeži stanejo od 5—20 din, stojišča 3 din. Kakovost sporeda in izvajanje ter namen privedite je vreden, da občinstvo napolni dvorano do zadnjega kotička.

Zdravniška zbornica v Ljubljani poziva vse gg. zdravnike, da se udeležijo pogreba mnogo prežgodega umrlega dobrega tovariša dr. Krištofa. Pokojnikovo truplo so včeraj prepeljali v Ljubljano. Pogreb bo danes ob pol 17 izpred mrtvašnice v splošni bolnišnici.

Nagrade za najboljše matere so razdelili 1. maja v Belgradu v Domu srbske matere. Pravico do nagrade so imele samo one matere, ki so vzgajale svoje otroke pod nadzorstvom društva »Srbska mati«. Podeljeni sta bili tudi dve nagradi, ki sta ju namenili za najboljše srbske matere kraljica Marija in knežinja Olga. Ti dve nagradi sta dobili dve materi, ki sta vzgojili dvojčka.

Ljubljansko gledališče

DRAMA. — Začetek ob 20.

Torek, 3. maja: »Izpit za življenje«. Red A. Sreda, 4. maja: »Nočna služba«. Red Sreda. Četrtek, 5. maja: »Pokojnik«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Petek, 6. maja: Ob 15: »Na ledeni plošči«. Dijaška predstava. Globoko, znižane cene.

OPERA. — Začetek ob 20.

Torek, 3. maja: Zaprt. Sreda, 4. maja: »Madame Sans Gene«. Red B. Četrtek, 5. maja: »Don Juan«. Red Sreda. Petek, 6. maja: Zaprt. Sobota, 7. maja: »Trubadur«. Premiera. Premierski abonma.

V torek, 3. maja: »Izpit za življenje«, igra ki obravnava problem vzgoje za življenje. Napisana je nenavadno poučno in prirčno, izvrstno igrana in inscenirana ter je imela izredno velik uspeh. Za publiko je izredno privlačna. Ponovi se danes za red A.

Niščeva komedija »Pokojnik« se bo uprizorila po znižanih cenah izven abonmaja v uredno 4. t. m. »Pokojnik« je poslednje Niščeve dramsko delo, ki obravnava na poseben, Niščev način, življenje v naših družbah. Dejanje je izredno zanimivo in delo uživa velik sloves na vseh odrih, kjer se je igralo. Veljajo cene od 20 din navzdol.

Opozarjamo na dijaško predstavo, ki bo ta teden v drami in sicer se bo uprizorila Wernerjeva drama »Na ledeni plošči« v petek 6. t. m. ob 15 pri cenah od 14 din navzdol.

Valo Bratina imajo jubilejno predstavo v petek 13. maja.

Grūnova opereta »Madame Sans Gene« je po svoji vsebini izredno močna. Gleba je nekako dopolnilo k vsebini in predvsem melodramatično spremlja dogodke na odru. Ima pa tudi izredno lepe muzikalne vložke. Delo je imelo jako lep uspeh. V glasovni vlogi gospa Poličeva, ostala za sedba premierska. Prihodnja predstava bo v sredo 4. t. za red Sreda.

Vprašanje belokranjske trtnice in drevesnice - rešeno

Melika, 2. maja. Banska uprava je kupila Popovičovo posestvo v Vinomovu. S tem je rešila končno tudi vprašanje belokranjske trtnice in drevesnice. To novo banovinsko posestvo je od Melike oddaljeno štiri kilometre in leži v lepi dolinici pod »Novo gorc«. Sredi tega posestva stoji enonadstropna hiša z gospodarskimi poslopiji, v bližini pa je tudi lep vinograd. Za upravitelja je imenovan g. Stare, uradnik na okrajnem glavarstvu v Črnomlju. Vsi oni, ki imajo interesa na tem, da smo dobili v Beli krajini stalno trtnico in drevesnico, so z velikim veseljem sprejeli vest, da je to posestvo kupila banska uprava, kajti s tem je dano dovoljno jamstvo, da bo ta koristna ustanova najboljše uspevala. Svojo veliko hvalečnost izražajo predvsem banu dr. Natlačenju, pa tudi načelniku kmetijskega oddelka na banski upravi inž. Podgorniku, ki se je za to stvar zelo zavzel. S posebnim veseljem pa smo pozdravili tudi imenovanje g. Starca za upravitelja, kajti to je naš domačin, ki pozna zelo dobro naše razmere. K imenovanju mu čestitamo!

Za sv. birmo, ki bo 22. maja, se zelo pridno pripravljamo. Nanovo bodo prekrili župno cerkev ter preuredili tudi notranjost, predvsem glavni oltar.

Urejena je zdaj tudi kanalizacija pred pošto. Na Aleksandrovm trgu so dobile branjeve svoje stojnice in jim ne bo treba več razkladati po tleh svoje robe. Tudi grajski vrt je dobil lepo betonsko ograjo.

Ustanovni občni zbor Fantovskega odseka za Meliko je bil v nedeljo v dvorani Hranilnice in posojilnice. Za predsednika je bil izvoljen Jaka Ušeničnik iz Drašič. Odbor si je stavil za svojo prvo nalogo privediti velik tabor v Meliki, na katerega že zdaj vabimo vse, posebno pa bližnje Belokranjane.

Društvo za zaščito interesov vlagateljev bive avstrijske Pošne hranilnice v Ljubljani opozarja zadnjikrat člane društva, da mora vsak član svoje terjatve pisмено prijaviti Pošni hranilnici v Belgradu. V prijavi je treba navesti: ime in priimek vlagatelja, številko hranilnice, ali čekovnega računa, terjatvena vsota, apodaj datum in natančni naslov. Ter prijave so kolka proste. Dediči morajo priložiti potrdilo od sodišča. To se oblija zato, ker dežujejo na društvo dan za dnem oblija vprašanja. Rente, kakor je predvideno, se bodo pričele izplačevati v najkrajšem času.

Junaki morskih globin

V teku stoletij se je nagomladilo na dnu morja neverjetno bogastvo. Vsi ti neizmerni zakladi so priča številnim nesrečam velikih ladij. O zakladih, ki leže na dnu morskih globin, si je težko predstavljati pravo sliko. Sto in sto ladij z bogatimi tovari je v teku zgodovine požrlo morje. Milijarde čakajo, da jih dvignejo in nikjer drugje na svetu sreča tako ne vabi drzne iskalce zakladov kakor tu. Raziskovanja so dognala, koliko skriva morje v sebi tega bogastva. Angleži so se posebno zanimali za to ogromno vrednost zakladov morskega dna, pa so zračunali, da je ta vrednost naravnost bajna. Človek si niti ne more predstaviti vsega. Tako približno bi zgedala ta astronomska številka: 2800 milijard dinarjev. Potopljene ladje nabiralev biserov v Indijskem oceanu, zlate galeje iz rimske dobe, ki so križarile po Sredozemskem morju, srebrno ladjeve Spancev, ki jih je potopil Francis Drake in pet milijonski zaklad zlate Lauretanije, katero so Nemci v svetovni vojni potopili pri Irski, vse to predstavlja to ogromno premoženje. Pravično bogastvo je to in tisti, ki bi dvignil vse to, bi bil najbogatejši človek na svetu.

V l. 1782. je utonila angleška ladja z zlatom v vrednosti 900 milijonov dinarjev pri južnoafriški obali. Niti sto metrov od obale se je dogodila nesreča in vendar ne morejo dvigniti tega bogastva. Ob obali Peruja leži »Monmouth«, ki ima v sebi zaklad petletnega izkopavanja zlata. »Viljem II.« je potopljen s tovarom srebra. »Crayenstein« in »San Pedro de Alcantara« ležita pri Venezuli z bajno množino zlata. Še in še takih zakladov leži na morskem dnu. Posebnost tega vprašanja pa je, da zlasti danes skušajo dvigniti to potopljeno pravilčno vprašanje in da se samo znanost bavi z zgodovino teh zakladov.

Koristna znanost

Na svetu je poplava raznih firm. Nekatere pa se predvsem zanimajo za to, da bi dvignile potopljene ladje, da iščejo take ladje, da iščejo razbije ladje, na katere je zgodovina pozabila. Te dalje raziskujejo, koliko je bilo približno bogastvo na ladiji, kakšne so bile vremenske prilike tedaj, ko se je potopila ladja in katera je bila njihova morská pot. Vse to je treba ugotoviti in ogromnega brskanja po starih ladijskih zapisnikih ter prav preprosta in natančna vremenska poročila pregledati, določiti tudi približno lego ladij, poleg tega pa dognati, ali je zaklad na ladiji toliko vreden, da ga dvignejo ali ne.

Iz pism in senjnih zapisnikov rimskega senata so določili srebrno ladjeve, majhno poročilo vojaškega urada iz časov francoske revolucije je zadostovalo, da so našli potopljeno zlato na vojni

ladji. Odgovorno je to delo. Vse odvise od teh mož tihega in vztrajnega dela, da najdejo in dvignejo to bogastvo. Dviganje ladij stane milijone. Če pa ni bila lega ladje točno določena, ali pa če jo najdejo po daljšem iskanju, potem nastane vprašanje, ali se spleča dviganje tovara in tedaj je ves trud in ves denar zaman. Tu znanost res ne gradi nobenih teorij, tu opravlja delo za vsakdanje življenje.

Tehnika pomaga

Še do danes niso mogli dvigniti vseh teh neizmernih zakladov iz morja, je vzrok v tem, ker potapljaška oprava še ni tako popolna, da bi potapljač dalj časa delal na morskem dnu. Gumijasta obleka, ki so jo dozdaj uporabljali, je izpostavljala potapljače velikemu vodnemu pritisku.

Najdražja kovina - še pred 200 leti brez vrednosti

Še danes malokdo ve, da je najdražja kovina na svetu platina, tako malo se o njej govori. Kaj je prav za prav platina? Dragocena kovina, ki jo uporabljajo največ draguljarji in kemiki. Tudi to je gotovo vzrok, da je navadnim ljudem tako malo poznana. Pa še en vzrok je: platina je razmeroma še zelo mlada kovina. Njena zgodovina je precej zanimiva.

Zlato so poznali že najstarejši prebivalci zemlje več tisoč let pred Kristusom. Tudi srebro je bilo znano že v pradavnini. Platina pa se je pojavila človeškemu spoznanju šele leta 1735. Prvi so jo odkrili iskanci zlata v južnoameriški Kolumbiji, pa ji niso pripisovali nobene vrednosti. Možnost topiti platino z zlatom, ne da bi se lastnosti zlata bistveno kaj spremenile, je pretila platino popolnoma vredi v pozabljenje. Prvi kolumbijski zlatarji so delali lepa premoženja z mešanjem zlata s platino, ki je bila tedaj brez vsake vrednosti. Ko so prišli teli prevarni na sled, je španska vlada kratkotalno prepovedala vsako nadaljnjo proizvodnjo platine, zločince pa kruto kaznovala z raznimi telesnimi kaznimi, kakor z odsekanjem rok, pretepanjem itd.

Ponve iz platine

Več let je tako ostala platina pozabljena, dokler niso razni kemiki začeli odkrivati njene bolj uporabljive lastnosti in zahtevati, da se zopet

ki je v velikih morskih globinah in omejuje njihovo delavnost že v globini 50 m. Ze dolgo časa razmišljajo, kako bi zgradili tako potapljaško opravo. Nemci pa zopet prednačijo v tehničnih domislicah in danes imamo tako opravo, ki zadovoljuje. Nova oprava se sestoji iz jeklenega valja, v katerem je potapljač popolnoma prost. Na vrhu je neke vrste velika čelada, ki ima steklena okna, tako da lahko gleda na vse strani. Roke in noge so v jeklenih ceveh in tako gibljive, da lahko nemoteno opravlja svoj posel pri iskanju na morskem dnu.

Prstni členki iz jekla

Roke in noge predstavljajo naravnost podrobno delo, toda tudi železni prsti so prav skrbno tehnično delo. Po načelu, kakor so sestavljene proteze, se ti prsti pregibljejo in lahko primejo prav majhne predmete, denar, vžigalnice in podobno. Potapljač, ki zgleda kakor kak velikan, je kakor kak drug delavec na prostem.

svobodno proizvaja, ker »se iz nje dajo delati izvrstne kuhinjske posode«.

Ko so odkrili velika ležišča platine v Sibiriji, se je stanje platine zelo spremenilo. V sto letih se je dragocena kovina razširila po vsem svetu, njene izredne kakovosti so dobile pravo priznanje in spoštovanje, kakršno uživajo še danes. To »spoštovanje« se kaže posebno v strahotnem naraščanju njene cene. Še pred 60 leti so plačevali platino slabše kot danes svinec: l. 1914. je bil kilogram platine vreden že kakih 20.000 din; danes pa stane 1 kg platine svojih 50.000 do 60.000 din.

Potapljač brez zračne cevi

Celo tako podrobno je proučen in izdelan, da mu ni treba več cevi, ki bi dovajala zrak. Zračni pritisk je nešteto krat onemogočil, da bi delovala cev. Danes tega ni več. Razne zračne sesalke so včasih povzročale neprijetnosti. Tudi telefonskega kablja ni več. Majhna kratkotalovna oddajna in sprejemna postaja je vdelana v to opravo tako, da se danes potapljač pomika po morskem dnu brez ovir in brez nevarnosti.

Do 300 metrov se lahko že potopijo v tej novi opravi, ne da bi ure in ure primanjkovalo kisika, kajti v aparatu ga je dovolj in zadostuje, da lahko nemoteno opravlja svoje težko delo. Ni več daleč tisti čas, ko bodo vsi odložili svoje gumijaste obleke, ki je marsikateremu vzela življenje. Milijarde leže na morskem dnu in kar novi svetovi se odpirajo na morskem dnu. Novi svetovi, svetovi zakladov in neznanega življenja v morskih globinah, kamor do danes človek še ni imel vstopnice. Človek prodira vedno bolj v vse skrite kotičke zemlje, vedno globlje je njegovo spoznavanje. Znanost se bogati iz dneva v dan z novimi izkustvi, z novimi odkritji. Iskanje zlata na morskem dnu ni več danes sen, tudi ne pustolovstvo, samo vprašanje tehnike, da nastopi svojo pot v največje globine morja, oziroma tudi največje višine ozračja. Da, ta tehnika. Kako naglo gre njena pot naprej.

Po štirih letih slepote zopet vidi

Nenavaden primer ozdravljenja poročajo iz neke francoske umobolnice. Alfred Mussot, velik vsiljivec in predrež, je pred štirimi leti ustrelil dekle, ki se je hotelo poročiti z drugim, nato pa je poglaval kroglo sebi v glavo. Toda krogla je svoj namen zgrešila, povzročila je samo slepoto in blaznost. Fanta so torej odpeljali v umobolnico, kjer so po daljšem zdravljenju zdravniki izjavili, da je bolnik neozdravljivo slaboumen in da bo vedno ostal slep. Pred dvema mesecema pa je bolnik nenadoma začel bolje videti, najprej na eno oko, nato še na drugo; tudi pamet se mu je popolnoma vrnila. Spomnil se je svojega dejanja pred štirimi leti, tako da so ga lahko takoj zaslisevali na sodišču. Ozdravil je le v svojo škodo, ker sedaj čaka v preiskovalnem zaporu obsodbe.

Skrivnostni polkovnik Lawrence razkrinkan v filmu

V maju l. 1935. je umrl v majhni angleški vasi najskrivnostnejši mož tega veka, polkovnik Lawrence, ali »modrooki šejk«, kakor so ga krstili Arabci, med katerimi se je najbolj udeleževal. Toda njegovo premetenost v skrivanju in igranju najrazličnejših vlog v službi angleške tajne družbe Intelligence Service je prekosila neka Egiptčanka, ki je snemala njegove slike skoraj ves čas njegovega delovanja v Arabiji, ne da bi on kaj slutil. Izredni ženski se je posrečilo sestaviti 3500 metrov dolg film, ki kaže vse mogoče doživljanje zagonetne osebnosti, o kateri se danes mnogi mislijo, da je tudi s svojo zadnjo smrtjo svet samo potegnil, da lahko nemoteno deluje kje drugod.

Kako je bilo mogoče ta film posneti, ko je tako znana Lawrenceova premetenost in opreznost! To je skrivnost gospe Nur Dahabi, žene egiptovskega trgovca. Rojena je bila v Siriji in že od nekdaj je hrepelala po tajinstvenih doživljanjih. Najprej je odprla modno trgovino v Kairu, nato pa vse pustila in šla v Bagdad, Kabul, Medino. Nekega dne je srečala Lawrencea in takoj začutila neko posebno sorodnost s tem človekom. Povsod je hodila za njim, ni ga več izpustila iz vidika, on pa kljub svojemu prirojenemu čutu za izmikavanje pred zasledovalci tega ni zapazil. V številnih gubah svoje ohlapne obleke je nosila slikarski aparat in uspeła, da je ujela skrivnostno osebnost na njegovih večkrat silno nevarnih potih, sestankih itd.

Ker je prava vloga Lawrenceova še danes precej malo poznana in njegovo življenje zavito v megle najrazličnejših bajk, bo res zanimivo, če bi film, ki je še varno spravljn pri gospe Dahabi, tajinstveno megle nekoliko razpršil in nam pokazal Lawrencea kakršn je v resnici bil.

»Odkod pa vendar greš tako navdušen?«
»Z nogometne tekme.«
»Kakšen pa je bil izid?«
»Ali ne vidiš?«

Programi Radio Ljubljana

Torek, 3. maja: 11 Solska ura: Kako tudi učence in učenke lahko pomagata, če nastane nenadno neugodje. II. del (g. dr. Franta Misa) — 12 Instrumentalni solistični točki (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 15 Koncert Radijskega orkestra — 15.40 Tragika judovstva v srednjem veku (g. Fr. Terseglav) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Zabavni zvočni tehnik — 20 Pevski koncert zbora »Grafika« — 20.45 Kaj pravi stari »Skrate«, Paberkli iz humor. lista »Skrate«, ki so ga v letih 1883-1885 izdajali v Ljubljani Janko Pajk, Ivan Zelezničnik, Srečko Magolič. Za radio zbral in sestavil Niko Kuret. Sodelujejo člani rad. igr. druž. ter Jožek in Jožek — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Pester spored (Rad. orkester).

Drugi programi

Torek, 3. maja: Belgrad: 20 Nar. pesmi, 20.30 Simfonični koncert beogradske filharmonije (dirigent g. Mirko Polić) — Zagreb: 20 Celo, 20.30 Vok. konc. — 21 Klavir, 21.30 Ork. konc. — Praga: 19.35 Filmska gl. — 20.25 Igra, 21.05 Ork. konc. — Varšava: 19.30 Kurpinškega opera »Hedviga«, 22 Laha in ples. gl. — Sofija: 20 Vok. konc., 20.45 Ruske romane, 21.25 Laha in ples. gl. — Budimpešta: 20 Vok. konc., 20.40 Ork. — 22 Klavir, 22.40 Vojaska godba — Trst-Milan: 21 Rih. Straussova opera »Elektra« — Rim-Bar: 17.15 Klavir, 21 Igra »Črešnjec vrt« — Dunaj: 19.10 Domača gl., 20 Kolar, 21.15 Operetna gl., 22.20 Mali orkester — Köln: 19.10 Zab. gl., 21 Hufeldova opera »Kmet v vicih« — Köln: 19.10 Ples. gl. — Frankfurt: 19.10 Zab. in ples. gl., 21 Simfonični in baletna gl. — Stuttgart: 19.10 Nove plošče, 20 Zab. program, 21 Wagner—Brahms — Beethoven, 22.35 Zab. konc., 24 Händlova opera »Rodelme«.

ROBERT LORD

73

POD ČRNO KRINKO

»Ti mooooo—jih gossss—tov ne smeš meeetati na ceeeeeesto,« je godrnjal Frank.

»Frank, nehai piti,« mu je dejal proseče Ed ter mu vzel kozarec iz rok. »Ti imaš še ženo in otroka. Spomni se malo na ubogo Ruth.«

»Ha, ha, ha,« se je režal pijani Frank. »Ona ravno prav mnogo misli name! Kako je sploh smela pobegniti od svojega moža... od tako odličnega moža, kakor sem jaaaz!«

Ed ga je stresel za ramo ter mu dejal:

»Ali si mar ti kaj drugega pričakoval?«

»Ne govori mi o njej!« se je zadržal nanj Frank ves besen. »Zapustila me je in odslej ne maram o njej ničesar več slišati.«

»Poslušaj vendar, Frank, ali te je mar ona prisilila k temu, da se družiš z zločinci?«

Pri teh besedah je Frank vstal. Nekoliko se je opotekel ter s prstom zažugal Edu.

»Dejal si »zločinci«. Ne govori več tako. Mi tega nimamo prav nič radi. Zapomni si. Nimamo tega radi, da veš!«

»Imam slab spomin,« je odvrnil zaničljivo Ed.

»Tako se ti bo spomin povrnil, ko doživiš kaj podobnega, kot je doživel Dombrowski.«

»No, no, le naprej.«

»Kdor napada »Črno legijo«, mora poginiti. Ali ne razumeš tega?« je z važnim poudarkom še dostavil pijani Frank.

Ed je ves prebledel. Zdalj mu je bilo jasno vse. Frank je torej član zločinske organizacije Ku-Klux-Klana. Za Eda je bilo to spoznanje strašno. Ta Frank, nekoč njegov najboljši prijatelj, dobričina in poštenjak, je padel v kremplje razbojnikom iz Ku-Klux-Klana.

»Torej, to je bila razbojniška tolpa!« se je začudil Ed.

»To ni prav nobena tolpa, pač pa društvo pravih in popolnih domoljubov.«

»Seveda, družba, ki napada nedolžne ljudi, družba, ki mori in požiga. No, se bom že pobrigal za to, da policija stori svoje.« Pri teh besedah se je zazdelo, kakor da se je Frank nekam streznil. V trenutku je bil pri Edu, ga prijel za roko ter ves preplašen dejal:

»Čakaj, Ed, ne smeš na policijo! Poslušaj, Ed... Ubili te bodo.«

Frank je ves izmučen omahnil na stol, Ed se je s srepim pogledom zazrl vanj ter dejal:

»Frank, takoj moraš izstopiti iz Črne legije! Poslušaj me!«

»Imej vendar usmiljenje! Ubili bodo tebe in mene. Ne poznajo nobene šale.«

»Tu ni izgovora. Izstopiti moraš in vse povedati policiji.«

»Ed, prijatelj moj! Ne moreš mi pomagati. Poskušal sem, da bi odšel od njih, pa me ne puste. Nihče ne more živ zapustiti »Črne legije! Nihče ne more živ iz Ku-Klux-Klana.«

»Poskusila bova!«

»Prisegel sem, da jih ne bom izdal.«

Frank je začel jokati. Bil je popolnoma strt. V hipu mu je prišlo na misel, kako nizko je padel. Ni pa našel nobenega izhoda iz tega mučnega položaja.

Ed je govoril dalje. Videl je, kako sedi Frank na stolu premagan, in je zato skušal izkoristiti priliko.

»Pomisli malo na svojo ženo Rutho! Tudi njej si prisegel zvestobo. Poslal bom Ruthi brzojavko, v tvojemu imenu, naj se takoj vrne z Buddyjem domov. Frank, še je čas, da začneš novo življenje. Ne udaj se! Bodi spet pošten človek, ali pa te takoj naznanim policiji.«

»Ed, tega ne smeš storiti. To bi pomenilo mojo in tvojo

smrt. Postal bom spet pošten mož, ti pa me ne smeš naznaniti.«

»Dobro, premagal se bom! Zdalj pa lepo leži in malo zaspi! Pa nikar se morda ne premisli, ko se prebudiš!«

Ed je odšel domov.

Stara Groganova in Betty sta ga še vedno nestrpno pričakovali. Na kratko jima je povedal vse, kar se je zgodilo na Frankovem stanovanju in ju nekoliko s tem pomiril.

Na Frankovem domu je vladala tišina. Pa tudi Ed in Groganovi so legli, da bi se malo odpocili in vsaj za nekaj časa spet pozabili na ta razburljiv dan.

Frank je ostal sam.

Sedel je za mizo, na kateri so bile prevrnjene steklenice. Polagoma se mu je pijanost izkaskala. Premišljeval je spet o vsem, kar se je dogodilo. Njegove misli so bile težke.

Vse naokrog je bilo tiho.

XIX.

Pa ta tišina v Frankovi hiši tudi ni dolgo vladala.

Ni še preteklo pol ure, že se je ustavil pred njegovo hišo avtomobil. Frank ga je takoj slišal. Vzdignil je glavo in za trautek prisluhnil. Čez nekaj trenutkov je že nekdo trkal na vrata.

»Naprej!« je odvrnil s strahom Frank.

Vrata so se odprla in v sobo sta stopila Pearl Danwers in Cliff.

»Oprostite, pozabila sem tu svojo torbico, v kateri imam ključe od domačih vrat. Ne morem domov. Pospremil me je Cliff, ker drugače tu nisem varna.«

Cliff je brž pristopil k Franku, ki je v strahu vsal izza mize in nekako v zadregu gledal v Cliffa.

»Kaj si storil?« se je nanj zadržal Cliff.

Frank ni ničesar odgovoril.

Cliff pa je še naprej kričal nanj:

»Gotovo bomo imeli spet kaj neljubega zaradi tebe!«

»Bil sem pijan,« se je poskušal opravičiti Frank.

»Dobro veš, kaj bomo s teboj naredili, če si Edu na pijanosti kaj zbleknill!«

»Razjezil me je! Malo sem mu zagrozil!«

Frank je bil spet čisto pod vplivom svojega zlega duha — Cliffa.

Tudi Pearl se je jezila na Franka. Očitala mu je: